

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de hukuk devleti ilkelerini ve toplumsal adalet duygusunu zedeleyen mekanizmalar, OHAL ve darbe dönemi teamülleri ortadan kaldırılmalıdır. 2016-18 yıllarında çıkarılan KHK’ler ile hukuk devleti ilkelerine açıkça aykırı olan ve ayrımcılık içeren uygulamalar halen devam ettirilmektedir. 2017 yılında çıkarılan OHAL KHK’si ile taşerondan kadroya geçirilen binlerce işçi zorunlu bir şekilde re’sen emekli edilmiş ve işlerine devam etmeleri engellenmiştir. 2023 yılında yapılan bir değişiklik ile zorunlu re’sen emekli edilmeye son verilmişse de bu arada res’sen emekli edilen binlerce kişinin işe iade hakları için bir mekanizma kurulmamıştır. Anayasaya, yasalara ve temel insan hakları içtihatlarına aykırı olarak aynı statüde olan yurttaşlara farklı bir uygulama yansıtılmaktadır. Re’sen zorunlu emekli edilenlerin maruz kaldığı sosyo-ekonomik maliyetler her geçen dönem artmakta ve bu durum toplumsal adalet duygusunu zedelemektedir. Bu hukuksuz durumu ortadan kaldırmak, re’sen emeklilere yapılan bu haksız işlemlere son vermek, işe iade süreçlerini hızlandırmak ve hukuk devleti ilkelerince zarar görenlerin zararlarını tazmin etmek gerekmektedir. Bu kapsamda re’sen zorunlu emeklilerin mağduriyetlerinin boyutlarını tespit etmek, genç yaşta zorunlu emeklilik işlemlerinin kamuda ve toplumda açığa çıkardığı riskleri azaltmak, bu hukukdışı düzenlemeyi sonlandırmak ve ortadan kaldırmak amacıyla Anayasa’nın 98’inci, İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

Mahmut DİNDAR

Van Milletvekili

GEREKÇE

2017 yılında yapılan bir OHAL KHK düzenlemesi kapsamında genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, özel bütçe kapsamındaki idareler, düzenleyici ve denetleyici kurumlar, Sosyal Güvenlik Kurumları, 696 KHK ekinde listesi bulunan diğer özel bütçeli kuruluşlarda personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihaleleri ile alt işveren işçisi olarak çalışanlar sürekli işçi kadrosuna geçirilmiştir. “Taşeron uygulamasına son veriyoruz” denilerek kamuoyuna duyurulan ve uygulanan bu düzenleme ile yeni birçok mağduriyet açığa çıkarılmıştır.

2018 yılında 696 Sayılı KHK ile taşerondan kadroya geçişten sonra yaşları 42-50 yaş arasında olan 55 bin kişi re’sen emekli edilmiştir. Bu yanlış uygulama 2023 yılına kadar devam etmiştir. 2023 yılında yapılan değişiklik ile bu kapsamda re’sen emeklilik uygulaması sonlandırılmıştır. Ancak Genç yaşta iş yaşamına başlayan ve en deneyimli dönemlerinde rızaları olmadan emekli edilen binlerce yurttaşımız bu süreçte çok ağır bir şekilde hak ihlali ile karşı karşıya kalmıştır. Yıllarca icra ettikleri mesleklerini icra edemeyen söz konusu re’sen emekliler, emekli

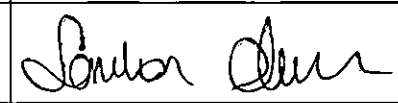
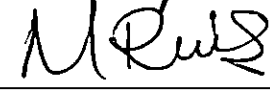
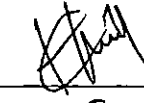
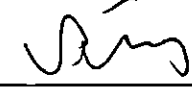
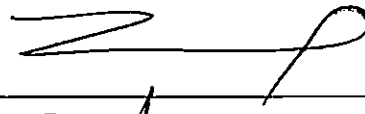
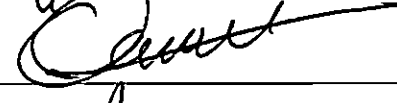
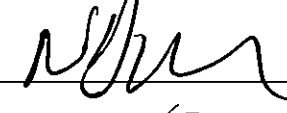
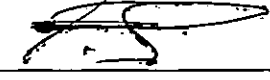
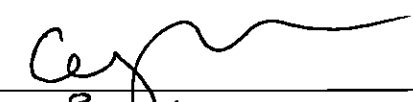
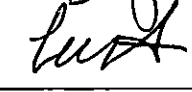
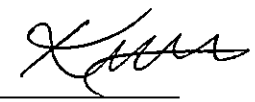
aylıklarının çok düşük olması nedeniyle büyük oranda yine iş arayışına girmiştir. 2025 yılında 16.000-23.000 bandında emekli maaşı ile yaşam maliyetleri karşılanamayan ve bu nedenle emekli olmasına rağmen çalışmak zorunda kalan binlerce yurttaşımız mevcuttur.

Re'sen emekliler konusunda açık hukuk dışılık ve ayrımcılık söz konusudur. Sosyal bir hukuk devletinin gereği olarak bu yeknesak olmayan uygulamaya gecikmeksizin son verilmelidir. 2018 ve 2023 yılları arasında aynı koşullarda olan yurttaşlarımıza 3 farklı uygulama olmuştur. İlki taşeronla geçişte re'sen emekli edilip işe iade ve geri dönüş talebi ret edilenler, ikincisi re'sen emekli edilip işe iade ve geri dönüş talebi kabul edilenler, üçüncüsü ise aynı koşullarda olmasına rağmen re'sen edilmesi yasal değişiklik nedeniyle yapılmayanlardır. Mevcut durumda bu üç kategoride olan yurttaşların talepleri ortaktır. İşine devam etmek isteyen ve emekli olmak istemeyenlerin işlerine devam etmesi gerekmektedir.

3 Mart 2023 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu İle 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 23 üncü maddesinin beşinci fıkrasının ikinci cümlesi ile geçici 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının dördüncü cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır. 2023 yılında söz konusu uygulamanın kaldırılmasından önce de ve sonrasında da birçok mahkeme işe iade davalarında olumlu kararlar vermiştir. (Örn. 2024/272 karar sayılı İstanbul Anadolu 23. İŞ MAHKEMESİ gerekçeli kararı) Yine birçok iade davasına karşı kurumların istinaf ve temyiz talep davalarının reddine karar verilmiştir. (Örn. 2024/2493 karar sayılı İstanbul BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 27. HUKUK DAİRESİ istinaf kararı, 2022/3842 karar sayılı Ankara BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 7. HUKUK DAİRESİ istinaf kararı) Ancak halen binlerce zorunlu re'sen emeklilik mağduru yurttaşın talebi karşılanmamaktadır.

Bu uygulama emeklilik yaşının 65'e yükseltildiği bir dönemde hem bir çelişkidir hem erken yaşta insanları çalışma yaşamından koparmaktadır hem de çalışma barışını zedelemektedir. Hukuka açıkça aykırı olan bu durumun düzeltilmesi, işe iade edilmek ve çalışmak isteyen re'sen emeklilerin bu taleplerinin ivedilikle karşılanması ve kurumlar/bakanlıklar arasında bu husustaki ikili uygulamaların sonlandırılması gerekmektedir. İktidarın 2003 yılından bu yana düzenlediği sosyal güvenlik yasaları yurttaşları daha geç emekliliğe sevk ederken zorunlu ve re'sen emeklilik kapsamında kişilerin rızaları dışında emekli edilmesi ve düşük emekli maaşlarına mahkum bırakılması çelişki, ayrımcılık ve adaletsizliktir.

Tüm bu nedenlerle, zorunlu re'sen emeklilik işlemlerinin yol açtığı kitlesel hak ihlallerinin, adaletsizliklerin, sosyal yıkımların, kamu zararının, hukuka aykırı idari uygulamaların ve etkileri hâlâ devam eden mağduriyetlerin tüm boyutlarıyla araştırılması; hakları ihlal edilen yüz binlerce yurttaş için adil, kalıcı ve insan haklarına uygun çözümler geliştirilmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması zorunlu hale gelmiştir. Bu araştırma, yalnızca mağdurların değil; hukukun üstünlüğünün, toplumsal barışın ve demokratik kamu düzeninin tesisi bakımından da bir gerekliliktir. Bu amaçlarla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
7	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
11	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
20			7